

Projekt

z dnia 30 marca 2021 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR/...../2021
RADY POWIATU W OLECKU**

z dnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Oleckim na lata 2021-2026”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. z 2020 r. poz. 218 i 956) Rada Powiatu w Olecku uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Oleckim na lata 2021-2026”.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Olecku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Tomasz Kosobudzki

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Ostatnia edycja programu realizowana była w latach 2016-2020. W związku z jej zakończeniem opracowany został projekt programu na lata 2021-2026.

W programie wskazano na konieczność podjęcia dalszych działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, działań na rzecz ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz ograniczenia stosowania przemocy, a także na rzecz podnoszenia kompetencji oraz doskonalenia umiejętności kadr pomocy społecznej w ww. obszarze.

W celu zebrania uwag i opinii nt. projektu uchwały został on poddany konsultacjom z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zrównanymi z terenu powiatu oleckiego.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie uchwały uznaje się za zasadne.

Sporządziła: Wiesława Szymczyk
Olecko, dnia 23.03.2021 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE OLECKIM
NA LATA 2021 – 2026**

Olecko 2021

Zakres rzeczowy

Wprowadzenie

Rozdział I

1. Charakterystyka zjawiska przemocy
 - 1.1. Przemoc w rodzinie w ujęciu teoretycznym.
 - 1.2. Konsekwencje zjawiska przemocy w rodzinie.
 - 1.3. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci

Rozdział II

2. Akty prawne i obowiązujące przepisy dotyczące przemocy w rodzinie
 - 2.1. Akty prawne niezbędne do realizacji Programu
 - 2.2. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 - 2.3. Procedura „Niebieskie Karty”
 - 2.4. Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie

Rozdział III

3. Powiat olecki w ujęciu statystycznym
 - 3.1. Dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie oleckim
 - 3.2. Adresaci programu
 - 3.3. Koordynator i partnerzy programu

Rozdział IV

4. Cele programu i działania
 - 4.1. Przewidywane efekty
 - 4.2. Źródła finansowania programu
 - 4.3. Monitoring programu

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Uchwałą Nr XVI/88/2016 Rady Powiatu w Olecku z dnia 22 marca 2016 r. został przyjęty do realizacji „Powiatowy Program Przeciwdziałania w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020”.

Działania podejmowane w ramach programu były przedkładane w corocznym sprawozdaniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu.

Zarządzeniem Nr 4/2021 z dnia 4 stycznia 2021 roku Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku powołał zespół do opracowania „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Oleckim na lata 2021-2026”. Program ten jest kontynuacją działań zawartych w „Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020”.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem społecznym, które niszczy ludzi, niezależnie od ich pozycji społecznej czy ekonomicznej. Stanowi problem, którego nie wolno lekceważyć, gdyż wpływa destrukcyjnie nie tylko na osobę doznającą przemocy, ale również na całą rodzinę. Odbija się także na rolach i strukturach społecznych. Osoba doświadczająca przemocy ma zaburzone poczucie bezpieczeństwa, często nie jest w stanie we właściwy sposób realizować się w życiu osobistym i społecznym oraz wypełniać funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci będących pod jej bezpośrednią opieką. Zjawisko to wpływa także na zdrowie psychiczne, równowagę emocjonalną, jak również może być przyczyną wielu schorzeń somatycznych, a nawet zagrażać życiu. Przemoc jest przestępstwem, czyli bezprawnym i zawinionym czynem, który podlega karze obowiązującej w czasie jego popełnienia.

Dane statystyczne dotyczące w/w problemu potwierdzają jego występowanie wśród rodzin na terenie powiatu oleckiego. Wiedza ta zobowiązuje instytucje realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie do podejmowania współpracy oraz adekwatnych i skutecznych oddziaływań mających na celu pomoc w rozwiązaniu problemu.

Działania zawarte w programie są kontynuacją pracy w powiecie oleckim przez poszczególne instytucje i podmioty nad tworzeniem skutecznego systemu przeciwdziałania

przemocy w rodzinie. Zaplanowane działania mają na celu poprawę sytuacji rodzin doświadczających przemocy, a także ochronę osób i rodzin zagrożonym tymże zjawiskiem. Program ten będzie także stanowił integralną część „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025” i będzie dokumentem wykonawczym w stosunku do Strategii Powiatu Oleckiego.

ROZDZIAŁ I

1. Charakterystyka zjawiska przemocy

Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować priorytetowe miejsce wśród zadań organów państwa. Zwalczanie tego zjawiska wiąże się z koniecznością poszukiwania nowych metod walki z jej przejawami i skutkami ochrony osób pokrzywdzonych. Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, konieczna jest świadomość specyfiki zjawiska i wiedza na temat cyklu przemocy w rodzinie oraz sytuacji psychologicznej osób jej doświadczających, zwłaszcza że z przemocą w rodzinie wiąże się wiele mitów i stereotypów z pewnością utrudniających walkę z tym zjawiskiem.

1.1. Przemoc w rodzinie w ujęciu teoretycznym

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie **przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.** Jak wynika z powyższej definicji, przemoc jest intencjonalna, polega na działaniu lub zaniechaniu jednej osoby wobec drugiej, która wykorzystuje przewagę sił, narusza prawa i dobra osobiste drugiej, a także powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne. Osoby starsze, dzieci, kobiety i osoby niepełnosprawne stanowią grupę osób najbardziej narażonych na krzywdzenie.

Wystąpienie zjawiska przemocy uwarunkowane jest wieloma czynnikami. Nie ma jednej przyczyny przemocy w rodzinie. Dochodzi do niej wskutek interakcji i wzajemnego oddziaływania na siebie czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych, tj. normy społeczne i kulturowe, dziedziczenie wzorca przemocy w rodzinie, uzależnienia i nadużywania alkoholu, wpływ środowiska społecznego oraz choroby psychiczne.

W zależności od występujących zachowań osoby stosującej przemoc wyodrębnia się następujące rodzaje przemocy:

Fizyczna – naruszenie nietykalności fizycznej

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym naruszenie nietykalności fizycznej wzbudzającym realne zagrożenie lub uszkodzenie sfery cielesnej osoby doznającej przemocy.

Psychiczna – naruszenie godności osobistej

Przemoc psychiczna polega na sprawowaniu przez osobę stosującą przemoc psychiczną kontroli nad osobą doznającą przemocy. Taki rodzaj przemocy jest najczęstszą formą przemocy i nierzadko trudną do rozpoznania.

Seksualna – naruszenie intymności

Przemoc seksualna to wymuszanie pożycia seksualnego lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także zmuszanie do współżycia w nieakceptowanej formie.

Finansowa (ekonomiczna) – naruszenie własności, ograniczanie środków finansowych

Przemoc ekonomiczna polega na utrzymywaniu osoby zależnej w całkowitej zależności finansowej poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Zaniechanie – naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich

Zaniechanie jest formą przemocy polegającą na niezaspokajaniu potrzeb psychicznych i fizycznych oraz materialnych. O zaniechaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową oraz problemami ze zdrowiem i higieną.

Przemoc ma charakter cykliczny i nie jest jednorazowym aktem. Bez pomocy z zewnątrz osoba doznająca przemocy rzadko kiedy jest w stanie sama ją przerwać. Wynika to często z faktu wiary w możliwość samoistnej zmiany zachowania osoby stosującej przemoc. Wyróżnia się trzy następujące po sobie fazy przemocy, tj. **fazę narastania napięcia**, w tej fazie osoba stosująca przemoc staje się napięta i stale poirytowana. Każdy drobiazg wywołuje złość, z byle powodu wywołuje awanturę. W tej fazie osoba stosująca przemoc zaczyna poniżać swoją ofiarę, sprawia wrażenie, jakby coraz mniej panowała nad swoim gniewem. Osoba, która doznaje przemocy, uspokaja sprawcę, często go przeprosza i mu ulega. Kolejny etap to **faza ostrej przemocy** (wybuchu gniewu i wyładowaniu agresji) osoba stosująca przemoc wpada w szal i wyładowuje się na słabszych członkach rodziny. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg. Przemoc w tej fazie jest może mniej lub bardziej groźna fizycznie, ale zawsze bardzo krzywdząca emocjonalnie. Osoba poszkodowana skłonna jest do szukania pomocy, jednakże bez należytego wsparcia wycofuje się ze swoich działań. W następującej po niej **fazie miodowego miesiąca** (jest to faza skruchy ze strony osoby stosującej przemoc, okazywania

żalu) partner wyładował już złość, wie że posunął się za daleko. Nagle staje się zupełnie inną osobą. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił, a przemoc była jedynie incydem, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się to nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u osoby stosującej przemoc.

1.2. Konsekwencje zjawiska przemocy w rodzinie

1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe m.in.:

- obrażenia ciała,
- choroby somatyczne związane ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w stany depresyjne, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji,
- niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością,
- nieufność, poczucie zagrożenia,
- niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne,
- kłopoty z koncentracją,
- zwiększone spożycie środków psychoaktywnych,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Osoby doświadczające przemocy niejednokrotnie zmieniają zdanie, chronią osoby stosujące przemoc. Zachowania te wynikają z wyuczonej bezradności czy też stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących wyjściu z przemocy może mieć także związek z przekonaniem o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami albo z niskiej samooceny.

1.3. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci

Dzieci są często bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Pomijając obrażenia cielesne, przemoc ze strony najbliższych powoduje u dziecka zaburzenie poczucia bezpieczeństwa i zaufania. Doświadczanie przemocy bądź jej obserwowanie odciska silne piętno na psychice i psychofizyce nieletnich. Niezaspokojenie tych podstawowych

potrzeb ma znaczący wpływ na dalszy rozwój młodego człowieka, a także może być przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych.

Przemoc psychiczna może prowadzić do:

- nieprzystosowania emocjonalnego i psychicznego objawiającego się poprzez niski poziom kompetencji społecznych oraz trudności w kontaktach z rówieśnikami,
- deficytów intelektualnych w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywania konfliktów i kreatywności,
- problemów afektywno – behawioralnych takich jak: agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew.

Konsekwencje przemocy ujawniają się w wieku dorastania dziecka i w jego dorosłym życiu, w postaci różnych form niedostosowania społecznego:

- trudności w nauce, wagarowania,
- ucieczek z domu,
- udziału w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych,
- wysokiego poziomu agresji,
- nadużywania alkoholu i narkotyków.

ROZDZIAŁ II

2. Akty prawne i obowiązujące przepisy dotyczące przemocy w rodzinie

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Oleckim na lata 2021-2026 oparty jest przede wszystkim na założeniach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.) oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

2.1. Akty prawne niezbędne do realizacji Programu:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 1359),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 30 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2019 r., poz. 2277),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 360 ze zm.),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 920),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. z 2011 r., Nr 50, poz. 259),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245),

- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz.U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448).

Art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

2.2. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

2.3. Procedura „Niebieskie Karty”

Procedura „Niebieskie Karty” jest to postępowanie/ interwencja podejmowana przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, mające na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie i pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec osoby dotkniętej przemocą w oparciu o

procedurę „Niebieskie karty” nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy. Formularz należy niezwłocznie przekazać przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego, nie później niż 7 dni od dnia wszczęcia procedury. Formularz „Niebieska karta” służy do dokumentowania faktów związanych z doznawaniem przemocy oraz ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Wypełnienie w/w formularza nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania. Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

2.4. Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie

Podstawą prawną do opracowania programu i jego realizacji stanowi art. 6 ust.4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z nim do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Program korekcyjno – edukacyjny wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzony jest w celu, m.in. powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy, rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie, uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za czyny oraz zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów bez stosowania przemocy. Sposób realizacji programu określają Wytyczne Wojewody Warmińsko – Mazurskiego dotyczące realizacji przez powiat zadania z zakresu administracji rządowej polegającej na opracowaniu i realizacji programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 nr 50, poz. 259). W Powiecie Oleckim program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie obecnie realizowany jest na podstawie zarządzenia nr 5/2021 z dnia 4.01.2021r. Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Olecku.

ROZDZIAŁ III

3. Powiat olecki w ujęciu statystycznym

Powiat olecki położony jest w północno – wschodniej części województwa warmińsko - mazurskiego. W granicach administracyjnych powiatu znajduje się gmina miejsko-wiejska Olecko, gmina wiejska Kowale Oleckie , gmina wiejska Świętajno, gmina wiejska Wieliczki. Powiat zajmuje powierzchnię 874 km², co stanowi 3,61 % obszaru województwa warmińsko – mazurskiego. Liczba mieszkańców powiatu wynosi 34 148, z czego 50,1 % stanowią kobiety, a mężczyźni 49,9 %. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,6 lat i jest porównywany do średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko – mazurskiego (dane GUS). W 2019 roku mieszkańcy powiatu oleckiego zawarli 128 małżeństw, co odpowiada 3,7 małżeństwom na 1000 mieszkańców. W tym samym okresie odnotowano 2,1 % rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa warmińsko – mazurskiego (dane GUS). 31,5% mieszkańców powiatu oleckiego jest stanu wolnego, 52,3% żyje w małżeństwie, 5,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,2% to wdowy/wdowcy. Powiat olecki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący - 86. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,51 na 1000 mieszkańców powiatu oleckiego. W 2019 roku urodziło się 327 dzieci, w tym 51,4% dziewczynek i 48,6% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów, wynosi 0,79 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela nr 1. Przedstawia Piramida wieku mieszkańców powiatu oleckiego (Źródło: GUS)

Według danych GUS w 2019 roku w powiecie oleckim stwierdzono 606 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,68 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w powiecie oleckim wynosi 87,40% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu oleckiego najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,59 (wykrywalność 85%) oraz przeciwko mieniu - 7,61 (wykrywalność 75%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,86 (100%), o charakterze gospodarczym - 3,50 (81%) **oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,55 (94%)**.

Na terenie powiatu oleckiego funkcjonują cztery ośrodki pomocy społecznej. Każdy z nich realizuje zadania w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie polegające na prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie **zespołów interdyscyplinarnych**.

Ponadto w powiecie funkcjonują następujące podmioty wspierające osoby/rodziny dotknięte i zagrożone przemocą:

1. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy PCPR w Olecku
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
3. Komenda Powiatowa Policji w Olecku
4. Prokuratura Rejonowa w Olecku
5. Sąd Rejonowy w Olecku – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
6. Poradnie psychologiczno – pedagogiczne w Olecku
7. Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olecku.
8. Jednostki organizacyjne ochrony zdrowia
9. Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych
10. Kościół lokalny
11. Organizacje pozarządowe.

3.1. Dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie oleckim

Skalę zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie oleckim przedstawiają dane w poniższych tabelach przedłożone przez gminne zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy, Komendę Powiatową Policji w Olecku, Prokuraturę Rejonową w Olecku, Sąd Rejonowy w Olecku oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku.

Tabela 1: Dane dotyczące podejmowanych działań przez gminne zespoły interdyscyplinarne (ZI/GZI) w latach 2018-2020.

ZI / GIZ	Olecko			Wieliczki			Świątajno			Kowale Oleckie		
	18	19	20	18	19	20	18	19	20	18	19	20
Lata	18	19	20	18	19	20	18	19	20	18	19	20
Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”	145	120	117	8	20	10	18	21	13	29	24	18
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	102	101	94	5	18	15	18	19	11	24	21	18
Liczba NK założonych ze względu na stosowanie przemocy wobec dzieci	7	5	2	0	0	0	1	0	0	2	0	2
Liczba NK założonych ze względu na stosowanie przemocy wobec osób zależnych, tj. starszych, niepełnosprawnych	8	13	6	3	5	4	5	6	1	0	0	2

Tabela 2: Rodzaj przemocy najczęściej wskazywany przez osoby doznające przemocy - dane zespołów interdyscyplinarnych (ZI/GZI) w latach 2018-2020.

ZI / GIZ	Olecko			Wieliczki			Świątajno			Kowale Oleckie		
	18	19	20	18	19	20	18	19	20	18	19	20
Najczęściej zgłaszany rodzaj doznawanej przemocy, psychicznej, fizycznej, ekonomicznej, seksualnej	Psychiczna	Psychiczna	Fizyczna	Psychiczna	Psychiczna	Psychiczna	Psychiczna/fizyczna	Psychiczna/fizyczna	Psychiczna/fizyczna	Fizyczna	Fizyczna	Fizyczna
Osoby doznające przemocy z podziałem na płeć (K-kobieta, M-mężczyzna)	89-K 10-M	58-K 6-M	78-K 3-M	5-K 5-M	19-K 21-M	15-K 16-M	12-K 6-M	16-K 3-M	9-K 2-M	K-26	K-21	K-16

Tabela 3: Dane dotyczące podejmowanych działań przez Komendę Powiatową Policji w Olecku w latach 2018-2020.

Działanie	2018	2019	2020
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	139	116	104

Tabela 4: Dane dotyczące podejmowanych działań przez Prokuraturę Rejonową w Olecku w latach 2018-2020.

Działanie	2018	2019	2020
Liczba postępowań dotyczących przemocy w rodzinie	68	68	91
Liczba spraw skierowanych do Sądu z aktem oskarżenia	11	26	6

Tabela 5: Dane dotyczące podejmowanych działań przez II Wydział Karny Sądu Rejonowego w Olecku w latach 2018-2020.

Działanie	2018	2019	2020
Liczba osób skazanych za znęcanie się nad rodziną	14	17	15
Liczba skazanych osób skierowanych do programu korekcyjno - edukacyjnego	0	0	1

Tabela nr 6.

Dane Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku dotyczące osób objętych pomocą w latach 2018-2020.

Działanie	2018	2019	2020
Liczba osób objętych pomocą specjalistyczną	93	145	130
Liczba osób korzystających ze schronienia całodobowego w tym dzieci	30/14	45/ 22	32/18

Tabela 7. Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku dotyczące realizacji Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc (PK-E).

Działanie	2018	2019	2020
Liczba osób zaproszonych/zgłoszonych do PK-E	13	14	6

Liczba osób objętych programem	5	9	3
Liczba osób, które ukończyły PK - E	4	7	2

Zasadne jest kontynuowanie dalszych działań: profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu oleckiego, podnoszących kompetencje służb i podmiotów realizujących zadania, chroniących i wspierających osoby doznające przemocy i oddziaływań wobec osób stosujących przemoc. Z analizy powyższych danych wynika, że w 2020 roku nastąpił nieznaczny spadek osób korzystających ze specjalistycznego wsparcia oraz zgłaszających przemoc w rodzinie, co ma odzwierciedlenie w liczbie wszczynanych procedur „Niebieskie karty” przez instytucje pomocowe, oświaty i ośrodków zdrowia. Powodem tego zjawiska najprawdopodobniej było wprowadzenie na terenie Polski obostrzeń związanych z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS – CoV-2. Zamknięcie instytucji pomocowych oraz wprowadzenie kwarantanny i izolacji domowej ograniczyło osobom i rodzinom dostęp do specjalistów oraz możliwość zgłoszenia zachowań przemocowych. Dlatego też, pomimo wprowadzonych ograniczeń w funkcjonowaniu instytucji i organizacji publicznych w związku ze stanem epidemii, ważne jest, aby zintensyfikować działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu oleckiego.

3.2. Adresaci programu

Niniejszy program skierowany jest do:

1. Osób doświadczających przemocy w rodzinie
2. Osób stosujących przemoc w rodzinie
3. Świadców przemocy w rodzinie
4. Przedstawicieli podmiotów wspierających rodziny zagrożone i dotknięte przemocą
5. Mieszkańców powiatu oleckiego.

3.3. Koordynator i partnerzy programu

Koordynatorem programu w powiecie oleckim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. Partnerami w realizacji programu będą wszystkie podmioty prowadzące oddziaływania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy PCPR w Olecku
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Olecku
3. Komenda Powiatowa Policji w Olecku
4. Prokuratura Rejonowa w Olecku
5. Sąd Rejonowy w Olecku
6. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu oleckiego
7. Zespoły interdyscyplinarne z terenu powiatu oleckiego
8. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne w Olecku
9. Szkoły z terenu powiatu
10. Służba zdrowia
11. Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych
12. Kościół lokalny
13. Organizacje pozarządowe.

ROZDZIAŁ IV

4. Cele programu i działania

CEL GŁÓWNY

Zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w powiecie oleckim

Cele szczegółowe:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie
3. Ograniczenie stosowania przemocy przez osoby stosujące przemoc w rodzinie
4. Podnoszenie kompetencji oraz doskonalenie umiejętności kadr pomocy społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy

Cel 1: Profilaktyka i edukacja społeczna

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CELE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie	1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez zbieranie danych statystycznych dotyczących rozmiarów przemocy na terenie powiatu oleckiego.	1. Liczba przeprowadzonych badań ankietowych w celu zdiagnozowania zjawiska przemocy.
	2. Opracowanie i publikacja ulotek informacyjnych, broszur, plakatów dotyczących zjawiska przemocy oraz informujących o możliwościach uzyskania wsparcia dla ofiar przemocy w powiecie oleckim	1. Liczba utworzonych materiałów informacyjnych.

	<p>3. Prowadzenie kampanii społecznych o charakterze lokalnym dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, promujących wartości i kształtowanie prawidłowych postaw w rodzinie.</p>	<p>1. Liczba prowadzonych kampanii o charakterze lokalnym.</p> <p>2. Liczba opracowanych i opublikowanych materiałów profilaktyczno – edukacyjnych zwiększających wiedzę na temat zjawiska przemocy</p>
	<p>4. Prowadzenie spotkań edukacyjnych przełamujących mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiającej jej stosowanie.</p>	<p>1. Liczba prowadzonych spotkań.</p> <p>2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach</p>
	<p>5. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie</p>	<p>1. Liczba opracowanych programów</p> <p>2. Liczba osób uczestniczących w programie.</p>
	<p>6. Promowanie przez placówki oświatowe zachowań sprzyjających pozytywnym postawom w rodzinie poprzez wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego oraz prowadzenie zajęć wychowawczych oraz informacyjno – edukacyjnych</p>	<p>1. Liczba podjętych działań</p> <p>2. Liczba osób uczestniczących w zajęciach.</p>
	<p>7. Prowadzenie poradnictwa w zakresie edukacyjnym dla dzieci, młodzieży, rodziców, osób starszych i niepełnosprawnych.</p>	<p>1. Liczba, udzielonych porad i przeprowadzonych rozmów.</p>

	8. Współpraca placówek oświatowych, ŚDS, WTZ, DPS z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w zakresie promowania zajęć edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.	1. Liczba podjętych działań. 2. Liczba osób objętych działaniami.
--	---	--

Cel 2: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	1. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (SOW). 2. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa: medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.	1. Liczba osób/ rodzin korzystających z całodobowego wsparcia SOW. 2. Liczba osób korzystających z poradnictwa. 3. Liczba przeprowadzonych rozmów pierwszego kontaktu z osobami doświadczającymi przemocy.
Interwениowanie i reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie	1. Udzielanie informacji telefonicznej oraz pomocy interwencyjnej.	1. Liczba prowadzonych działań.
	2. Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art.12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	1. Liczba dzieci skierowanych do pieczy zastępczej z powodu zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie

	<p>3. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.</p>	<p>1. Liczba założonych NK przez funkcjonariuszy policji, pracowników socjalnych, przedstawicieli szkół i placówek medycznych.</p> <p>2. Ilość wszczętych postępowań przygotowawczych oraz odmów wszczęcia w sprawach o czyny z art. 207 § 1 k.k.</p> <p>3. Ilość aktów oskarżenia w sprawie o czyny z art. 207 § 1 k.k. skierowanych do Sądu.</p> <p>4. Liczba zastosowanych przez Policję nakazów opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazów zbliżania się do mieszkania .</p>
	<p>4. Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie.</p>	<p>1. Liczba monitorowanych rodzin, które korzystały z całodobowego pobytu w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy PCPR w Olecku</p> <p>2. Liczba rodzin dotkniętych przemocą monitorowanych przez dzielnicowych w miejscu zamieszkania.</p> <p>3. Liczba osób stosujących przemoc monitorowanych przez dzielnicowych w miejscu zamieszkania</p> <p>4. Liczba osób objętych działaniami zespołów interdyscyplinarnych.</p>

Cel 3: Ograniczenie stosowania przemocy przez osoby stosujące przemoc w rodzinie

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

CEL SZCZEGÓŁOWY	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie	1. Edukacja osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	1. Liczba osób zgłoszonych do programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Liczba osób objętych działaniami programu. 3. Liczba osób, które ukończyły program.
	2. Przygotowanie i przekazanie zaktualizowanych informatorów o oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie dla Sądu Rejonowego, Prokuratury Rejonowej, Komendy Powiatowej Policji, oraz wszystkich gmin w powiecie.	1. Liczba opracowanych edycji informatorów. 2. Liczba przekazanych informatorów w wersji papierowej i elektronicznej.

Cel 4: Podnoszenie kompetencji oraz doskonalenie umiejętności kadr pomocy społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy

Podniesienie jakości i dostępności usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CELE	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
Wzmacnianie kompetencji zawodowych osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<p>1. Propagowanie oraz uczestnictwo pracowników działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w szkoleniach i konferencjach zwiększających kompetencje.</p> <p>2. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji.</p>	<p>1. Liczba szkoleń i konferencji, w których uczestniczyli przedstawiciele instytucji.</p> <p>2. Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach i konferencjach.</p>
Wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<p>1. Współpraca na poziomie lokalnym podmiotów działających w obszarze przemocy w rodzinie</p> <p>2. Realizacja projektów przy współpracy z innymi instytucjami.</p> <p>3. Uczestnictwo w organizowanych spotkaniach zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych.</p>	<p>1. Liczba i rodzaj podjętych działań we współpracy z innymi podmiotami.</p> <p>2. Liczba realizowanych projektów.</p> <p>3. Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych.</p>

4.1. Przewidywane efekty

1. Poprawa dostępu do informacji oraz zdiagnozowanie zjawiska przemocy na terenie powiatu oleckiego.
2. Poprawa warunków rozwojowych dzieci i młodzieży.
3. Podniesienie poziomu wiedzy dorosłych, dzieci i młodzieży w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie.
4. Pogłębienie wiedzy społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
5. Promocja metod wychowawczych bez przemocy.
6. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
7. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
8. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym rodzinom ze zjawiskiem przemocy.

4.2. Źródła finansowania programu

1. Środki budżetu powiatu.
2. Środki z budżetu państwa/ programy celowe, dotacje.
3. Środki z budżetów gmin /np. środki z funduszu alkoholowego.
4. Środki unijne.
5. Środki pozabudżetowe pozyskane przez organizacje pozarządowe.
6. Sponsorzy i inne źródła.

4.3. Monitoring programu

Realizacja programu oraz jego powodzenie zależne będzie od współpracy między instytucjami. Monitoring będzie prowadzony systematycznie. Informacje o zrealizowanych działaniach będą przedstawiane Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Oleckim na lata 2021-2026 ma charakter otwarty. Zmieniające się uwarunkowania prawne i organizacyjne mogą wpłynąć na konieczność jego uzupełnienia.